

เป็นร้อยละ 100.0% 86.8% ตามลำดับ เห็นด้วย กับ หลักการที่ว่าวิธีที่จะรู้จักพระเจ้าคือ
 อันนะศ็อร(การวิจารณ์ญาณ) คิดเป็นร้อยละ 0.00% 63.5% ตามลำดับ เห็นด้วย กับ อัลลอฮ์ตรัส
 ความว่า “พระเจ้าทรงกรุณาปรานีทรงประทับบนบัลลังก์” (ฏอฮา:5) การประทับบนบัลลังก์หมายถึง
 การปกครองของพระองค์ คิดเป็นร้อยละ 0.00% 82.7% ตามลำดับ เห็นด้วย กับ อัลลอฮ์ตรัสความ
 ว่า“มือของอัลลอฮ์ทรงอยู่เหนือมือของพวกเขาเจ้าทั้งหลาย”(อัลฟัทห์:10)มือหมายถึงอำนาจของอัลลอฮ์
 คิดเป็น ร้อยละ 0.00% 86.8% ตามลำดับ เห็นด้วย กับ อัลลอฮ์ตรัสความว่า“ทุกสรรพสิ่งเสื่อม
 สลายกเว้นหน้าของพระองค์”หน้าหมายถึงชาติของอัลลอฮ์คิดเป็นร้อยละ 0.00 % 86.8%
 ตามลำดับ เห็นด้วย กับ ท่านรสูลกล่าวว่ “เมื่อถึงเที่ยงคืนหรือเศษหนึ่งส่วนสามของทุก
 คืนอัลลอฮ์ลงจากฟากฟ้ามายังโลก”ลงที่นี้หมายถึงลงความเมตตาคิดเป็น ร้อยละ 0.00% 88.7%
 ตามลำดับ เห็นด้วย กับ (กฎเกณฑ์ทางปัญญา)ทุกมอะกัลที่ว่าแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ วาญิบ
 มุสตะหีบ และฮารูต คิดเป็นร้อยละ 100.0% 92.5% ตามลำดับ เห็นด้วย กับ การอธิบายโครงการ
 ศิฟาดต้องอาศัยปัญญา(อภิลี)ก่อนตัวบท(นิกลี) คิดเป็นร้อยละ 50.0% 68.6% ตามลำดับ เห็น
 ด้วย กับ โครงการซิฟาดที่เป็นนัยจำเป็นต้องตีความหมายให้สอดคล้องกับสติปัญญาเชิงอุปมาอุปมัย
 คิดเป็น ร้อยละ 50.0% 54.9% ตามลำดับ เห็นด้วย กับ อัลลอฮ์ไม่มีทิศไม่รู้อยู่ที่ไหน ไม่ใช่ชั้นบน
 ไม่ใช่ชั้นล่างไม่ใช่ด้านซ้ายไม่ใช่ด้านขวาไม่ใช่อยู่ในโลกไม่ใช่อยู่นอกโลกคิดเป็นร้อยละ 50.0%
 79.2% ตามลำดับ และเห็นด้วย กับ กะลามุลลอฮ์คือลักษณะที่จำ เป็นต่ออัลลอฮ์เป็นกะลามที่ไม่
 เหมือนกะลามมนุษย์เป็นกะลามที่ไม่มีหูรพ(อักษร) และ ไม่มีเสียงคิดเป็น ร้อยละ 50.0% 88.7%
 และตามลำดับ

ตาราง 31 ร้อยละทัศนคติและความคิดเห็นเกี่ยวกับประวัติและแนวคิดอะฮาอิเราะฮ์ของมุสลิมที่มีวุฒิ
การศึกษาระดับประถม

ข้อความ	ระดับประถม	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. หลักการที่ว่าเริ่มศาสนา คือ รู้จักอัลลอฮ์	98.1% (101)	1.9% (2)
2. เตาฮีดแบ่งออกเป็น 3 ประเภท เตาฮีดซาด เตาฮีดซาด ซัดศิฟาด และ เตาฮีดอัฟออล (การกระทำ ของอัลลอฮ์)	83.5% (86)	16.5% (17)
3. คุณลักษณะของอัลลอฮ์มี มากมาย แต่ที่จำเป็นที่ มุสลิม ต้องรับรู้ คือ 20 ประการ	92.3% (96)	7.7% (8)
4. หลักฐานที่ว่าความมีอยู่จริง ของอัลลอฮ์ คือ มี จกรवालและโลกนี้	95.1% (98)	4.9% (5)
5. หลักการที่ว่าวิธีที่จะรู้จักพระ ผู้เป็นเจ้าของ คือ อันนะศือร (การวิจารณ์ญาณ)	71.6% (73)	28.4% (29)
6. อัลลอฮ์ตรัสความว่า พระผู้ทรงกรุณาปรานี ประทานเน น้าวัลลิ่งค์ (ภูเขา : 5) การ ประทับบน บัลลังก์หมายถึงการปกครองของพระองค์	86.3% (88)	13.7% (14)
7. อัลลอฮ์ตรัสความว่า มือ ของอัลลอฮ์ทรงอยู่ เหนือมือ ของพวกเจ้า (อัลฟัดห์: 10) มือ หมายถึง อำนาจของอัลลอฮ์	94.2% (97)	5.8% (6)
8. อัลลอฮ์ตรัสความว่าสรรพสิ่ง เชื่อมสลายยกเว้น หน้าของ พระองค์ (อีรรมาน : 26 – 27) หน้า หมายถึง ซาด ของอัลลอฮ์	89.3% (92)	10.7% (11)

ตาราง 31(ต่อ)

ข้อความ	ระดับประณม	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
9. ท่านรู้สึกแล้วว่า เมื่อถึงเที่ยง คืนหรือเศษหนึ่งส่วนสามของ ทุกคืน อัลลอฮฺลงจากฟากฟ้า มายังโลก ลงที่นี้หมายถึง ความเมตตาของพระองค์	90.1% (91)	9.9% (10)
10. กฎเกณฑ์หุกมอะกัลบีที่ว่า แบ่งออกเป็น 3ประเภท คือ วาญิบ มุสตะหิล และฮารุส	91.1% (92)	8.9% (9)
11. การอธิบายโองการศิฟาตต้องอาศัยอักษฺ์(ปัญญา) ก่อน นักลียฺ (ตัวบท)	67.0% (67)	33.0% (33)
12. โองการศิฟาตที่เป็นนัยจำเป็นต้องตีความหมายให้ สอดคล้องกับสติปัญญาเชิงอุปนัย	69.1% (67)	30.9% (30)
13. อัลลอฮฺไม่มีทิศไม่รู้อยู่ที่ไหน ไม่ใช่ชั้นงาน ไม่ใช่ชั้นล่างไม่ใช่ด้ายซ้าย ไม่ใช่ด้านขวาไม่ใช่อยู่ในโลก ไม่ใช่อยู่นอกโลก	80.2% (81)	19.8% (20)
14. กะลามุลลอฮฺ คือ ลักษณะที่จำเป็นต่ออัลลอฮฺ เป็นกะลาม ที่ไม่เหมือนกะลามมนุษย์ เป็นกะลามที่ไม่มีหุรฟ (อักษร) และไม่มีเสียง	89.1% (90)	10.9% (11)

จากตาราง 31 แสดงให้เห็นว่ามุสลิมที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท ระดับอื่นๆ วุฒิสามัญ ระดับประณม ส่วนใหญ่เห็นด้วย กับหลักการ ที่ว่าเริ่มศาสนาคือรู้จักอัลลอฮฺ คิดเป็นร้อยละ 98.1% เห็นด้วย กับเตาฮิดแบ่งออกเป็น 3 ประเภท เตาฮิด ซาต เตาฮิดศิฟาต และเตาฮิดอัฟอาล(การกระทำของอัลลอฮฺ) คิดเป็นร้อยละ ตามลำดับ เห็นด้วย กับคุณลักษณะของอัลลอฮฺมีมากมายแต่ที่จำเป็นที่มุสลิมต้องรู้คือ 20 ประการคิดเป็นร้อยละ 92.3% เห็นด้วย กับ หลักฐานที่ว่าความมีอยู่จริงของอัลลอฮฺคือมีจักรวาลและโลกนี้คิดเป็นร้อยละ 95.1% เห็นด้วย กับ หลักการที่ว่าวิถีที่จะรู้จักพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของคืออันนะศือร(การวิจารณ์ญาณ) คิดเป็นร้อยละ 71.6% เห็นด้วย กับ อัลลอฮฺตรัสความว่า “พระเจ้าทรงกรุณาปรานีทรงประทับบนบัลลังก์” (ฏอฮา:5) การประทับบนบัลลังก์หมายถึงการปกครองของพระองค์ คิดเป็นร้อยละ 86.3% เห็นด้วย กับ อัลลอฮฺตรัสความว่า “มือของอัลลอฮฺทรงอยู่เหนือมือของพวกเจ้าทั้งหลาย”(อัลฟัดห์:10)มือหมายถึงอำนาจของอัลลอฮฺคิดเป็น ร้อยละ 94.2%

เห็นด้วย กับอัลลอฮ์ตรัสความว่า“ทุกสรรพสิ่งเสื่อมสลายยกเว้นหน้าของพระองค์”หน้าหมายถึง ชาติของอัลลอฮ์คิดเป็นร้อยละ 89.3% เห็นด้วย กับ ท่านรสูลกล่าวว่า “เมื่อถึงเที่ยงคืนหรือเศษ หนึ่งส่วนสามของทุกคืนอัลลอฮ์ลงจากฟากฟ้ามายังโลก”ลงที่นี้หมายถึงลงความเมตตาคิดเป็น ร้อย ละ 90.1% เห็นด้วย กับ (กฎเกณฑ์ทางปัญญา)หุคมอะกัลที่ว่าแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ วาญิบ มุสตะหีบ และฮารุส คิดเป็นร้อยละ 91.1 % เห็นด้วย กับ การอธิบายโองการศิฟาตต้องอาศัยปัญญา (อ็กสิย)ก่อนศวบท(นักลิย) คิดเป็นร้อยละ 67.0% เห็นด้วย กับ โองการศิฟาตที่เป็นนัยจำเป็นต้อง ติความหมายให้สอดคล้องกับสติปัญญาเชิงอุปมาอุปมัยคิดเป็น ร้อยละ 69.1 % เห็นด้วย กับ อัลลอฮ์ ไม่มีทิศไม่รู้อยู่ที่ไหน ไม่ใช่ชั้นบนไม่ใช่ชั้นล่างไม่ใช่ด้านซ้ายไม่ใช่ด้านขวาไม่ใช่อยู่ในโลกไม่ใช่ อยู่นอกโลกคิดเป็นร้อยละ 80.2% และเห็นด้วย กับ กะลามุลลอฮ์คือลักษณะที่จำ เป็นต่ออัลลอฮ์ เถ็นกะลามที่ไม่เหมือนกะลามมนุษย์เป็นกะลามที่ไม่มีหูรฟ(อักษร) และไม่มีเสียงคิดเป็น ร้อยละ 89.1%

ตาราง 32 ร้อยละทัศนคติและความคิดเห็นเกี่ยวกับประวัติและแนวคิดอะชาอิเราะฮ์ของมุสลิมที่มีวุฒิ
การศึกษาสามัญระดับมัธยมต้น มัธยมปลาย อนุปริญญา

ข้อความ	ระดับมัธยมต้น		มัธยมปลาย		อนุปริญญา	
	เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย	เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย	เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย
1. หลักการที่ว่าเริ่มศาสนาคือรู้จักอัลลอฮ์	100.0% (93)	0.00% -	97.1% (100)	2.9% (3)	96.4% (27)	3.6% (1)
2. เตาฮีดแบ่งออกเป็น 3 ประเภท เตาฮีดชาดเตาฮีดศิฟาด และเตาฮีดอัฟออล (การกระทำของอัลลอฮ์)	83.5% (86)	16.5% (17)	67.3% (68)	32.7% (33)	89.3% (25)	10.7% (3)
3. คุณลักษณะของอัลลอฮ์มีมากมาย แต่ที่จำเป็นที่มุสลิมต้องรับรู้ คือ 20 ประการ	92.4% (85)	7.6% (7)	78.4% (80)	21.6% (22)	85.0% (34)	15.0% (6)
4. หลักฐานที่ว่าความมีอยู่จริงของอัลลอฮ์ คือ มัจกรวาลและโลกนี้	96.7% (89)	3.3% (3)	96.0% (97)	4.0% (4)	96.4% (27)	3.6% (1)
5. หลักการที่ว่าวิธีที่จะรู้จักพระเจ้า ผู้เป็นเจ้าของ คือ อันนะศือร (การวิจารณ์ญาณ)	74.2% (66)	25.8% (23)	64.7% (66)	35.3% (36)	77.8% (21)	22.2% (6)
6. อัลลอฮ์ตรัสความว่า พระผู้ทรงกรุณาปราณีประทับบนบัลลังก์ (ภูเขา : 5) การประทับบนบัลลังก์หมายถึง การปกครองของพระองค์	79.3% (73)	20.7% (19)	71.6% (73)	28.4% (29)	92.9% (26)	7.1% (2)
7. อัลลอฮ์ตรัสความว่า มือ ของอัลลอฮ์ ทรงอยู่เหนือมือของพวกเขา (อัลฟัดห์ : 10) มือ หมายถึง อำนาจของอัลลอฮ์	87.1% (81)	12.9% (12)	79.6% (82)	20.4% (21)	89.3% (25)	10.7% (3)
8. อัลลอฮ์ตรัสความว่า สรรพสิ่ง เสื่อมสลายยกเว้นหน้าของพระองค์ (อีร็อห์ มาน : 26 – 27) หน้า หมายถึง ซาตของอัลลอฮ์	87.0% (80)	13.0% (12)	85.4% (88)	14.6% (15)	85.7% (24)	14.3% (4)

ตาราง32 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับมัธยมต้น		มัธยมปลาย		อนุปริญา	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
9 . ท่านรู้สึกได้ว่า เมื่อถึงเที่ยงคืนหรือเศษหนึ่งส่วนสามของทุกคืน อัลลอฮ์ลงจากฟากฟ้ามายังโลก ลงที่นหมายถึง ความเมตตาของพระองค์	87.9% (80)	12.1% (11)	79.4% (81)	20.6% (21)	92.9% (26)	7.1% (2)
10. กฎเกณฑ์ทุกมอะกัลที่ว่าแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ วาญิบ มุสตะหีบ และฮารุส	94.6% (88)	5.4% (5)	94.1% (95)	5.9% (6)	89.3% (26)	10.7% (3)
11. การอธิบายโองการศิฟาตต้องอาศัยอักษิ์ (ปัญหา) ก่อนนักษิ์ (ตัวบท)	62.6% (57)	37.4% (34)	46.0% (46)	54.0% (54)	53.6% (15)	46.4% (13)
12 . โองการศิฟาตที่เป็นนัยจำเป็น ต้องตีความหมายให้สอดคล้องกับสติปัญญาเชิงอุปมาอุปมัย	72.2% (65)	27.8% (25)	60.6% (60)	34.4% (39)	64.3% (18)	35.7% (10)
13 . อัลลอฮ์ไม่มีทิศไม่รู้อยู่ที่ไหน ไม่ใช่ชั้นบน ไม่ใช่ชั้นล่าง ไม่ใช่ซ้ายซ้าย ไม่ใช่ด้านขวา ไม่ใช่อยู่ในโลก ไม่ใช่อยู่นอกโลก	82.6% (76)	17.4% (16)	75.0% (75)	25.0% (25)	75.0% (21)	25.0% (7)
14 . กะตามุลลอฮ์ คือ ลักษณะที่จำเป็นต่ออัลลอฮ์เป็นกะลามที่ไม่เหมือนกะลามมนุษย์ เป็นกะลามที่ไม่มีหุรฟ (อักษร) และไม่มีเสียง	89.2% (83)	10.8% (10)	81.2% (82)	18.8% (19)	89.3% (25)	10.7% (3)

จากตาราง 32 แสดงให้เห็นว่ามุสลิมที่มีวุฒิการศึกษาสามัญระดับมัธยมต้น มัธยมปลาย อนุปริญญา ส่วนใหญ่เห็นด้วย กับหลักการ ที่ว่าเริ่มศาสนาคือรู้จักอัลลอฮฺ คิดเป็นร้อยละ 100.0% 97.1% 96.4% ตามลำดับ เห็นด้วย กับเตฮีดแบ่งออกเป็น 3 ประเภท เตฮีด ซาด เตฮีด ศิฟาต และเตฮีดอัฟออล(การกระทำของอัลลอฮฺ) คิดเป็นร้อยละ 83.5 %67.3 % 89.3% ตามลำดับ เห็นด้วย กับคุณลักษณะของอัลลอฮฺมีมากมายแต่ที่จำเป็นที่มุสลิมต้องรู้จักคือ 20 ประการคิดเป็นร้อยละ 92.4 % 78.4 %85.0% ตามลำดับ เห็นด้วย กับ หลักฐานที่ว่าความมีอยู่จริงของอัลลอฮฺคือมีจักรวาลและโลกนี้คิดเป็นร้อยละ 96.7 %96.0% 96.4% ตามลำดับ เห็นด้วย กับ หลักการที่ว่าวิธีที่จะรู้จักพระเจ้าเป็นเจ้าของอันนะศือร(การวิจารณ์) คิดเป็นร้อยละ 74.2% 64.7 % 77.8 % ตามลำดับ เห็นด้วย กับ อัลลอฮฺตรัสความว่า “พระเจ้าทรงกรุณาปรานีทรงประทับบนบัลลังก์” (ฎอฮา :5) การประทับบนบัลลังก์หมายถึงการปกครองของพระองค์ คิดเป็นร้อยละ 79.3 % 71.6 % 92.9 % ตามลำดับ เห็นด้วย กับ อัลลอฮฺตรัสความว่า “มือของอัลลอฮฺทรงอยู่เหนือมือของพวกเจ้าทั้งหลาย”(อัลฟัทห์10)มือหมายถึงอำนาจของอัลลอฮฺคิดเป็น ร้อยละ 87.1% 79.6 %89.3 % ตามลำดับ เห็นด้วย กับ อัลลอฮฺตรัสความว่า “ทุกสรรพสิ่งเสื่อมสลายยกเว้นหน้าของพระองค์” (อัลฟัทห์: 10)หน้าหมายถึงชาติของอัลลอฮฺคิดเป็นร้อยละ 87.0 85.4 85.7 ตามลำดับ เห็นด้วย กับ ท่านรศุลกล่าว่าว่า “เมื่อถึงเที่ยงคืนหรือเศษหนึ่งส่วนสามของทุกคืนอัลลอฮฺลงจากฟากฟ้ามายังโลก”ลงที่นี้หมายถึงลงความเมตตาคิดเป็น ร้อยละ 87.9% 79.4 %92.9 %ตามลำดับ เห็นด้วย กับ (กฎเกณฑ์ทางปัญญา)หุกมอะกัลที่ว่าแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ วาญิบ มุสตะหิล และฮารุส คิดเป็นร้อยละ 94.6 %94.1% 89.3% ตามลำดับ เห็นด้วย กับ การอธิบายโองการศิฟาตต้องอาศัยปัญญา(อักษิยะ)ก่อนตัวบท(นักลิยะ) คิดเป็นร้อยละ 62.6% 46.0 % 53.6 % ตามลำดับ เห็นด้วย กับ โองการศิฟาตที่เป็นนัยจำเป็นต้องตีความหมายให้สอดคล้องกับสติปัญญาเชิงอุปมาอุปไมยคิดเป็นร้อยละ 72.2% 60.6% 64.3 %ตามลำดับ เห็นด้วย กับ อัลลอฮฺไม่มีทิศไม่รู้ที่อยู่ไหน ไม่ใช่ชั้นบน ไม่ใช่ชั้นล่างไม่ใช่ด้านซ้ายไม่ใช่ด้านขวาไม่ใช่อยู่ใน โลกไม่ใช่อยู่นอกโลกคิดเป็นร้อยละ 82.6% 75.0 %75.0 % ตามลำดับ และเห็นด้วย กับ กะลามุลลอฮฺคือลักษณะที่จำเป็นต่ออัลลอฮฺเป็นกะลามที่ไม่เหมือนกะลามมนุษย์เป็นกะลามที่ไม่มีรูป(อักษร) และไม่มีเสียงคิดเป็น ร้อยละ 89.2% 81.2 % 89.3%ตามลำดับ

ตาราง 33 ร้อยละทัศนคติและความคิดเห็นเกี่ยวกับประวัติและแนวคิดอะชาอิเราะฮ์ของมุสลิมที่มี
วุฒิการศึกษาสามัญระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ระดับอื่น ๆ

ข้อความ	ระดับปริญญาตรี		ปริญญาโท		ระดับอื่น ๆ	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1 . หลักการที่วันเริ่มศาสนา คือ รู้จักอัลลอฮ์	95.0% (38)	5.0% (2)	100.0% (2)	0.00% -	100.0% (23)	0.00% -
2 . เตาฮีดแบ่งออกเป็น 3 ประเภท เตาฮีดชาด เตาฮีดศิฟาด และเตาฮีดอัฟออล (การกระทำของอัลลอฮ์	86.5% (32)	13.5% (5)	50.0% (1)	50.0% (1)	90.0% (18)	10.0% (2)
3 . คุณลักษณะของอัลลอฮ์มีมากมาย แต่ที่จำเป็นที่มุสลิมต้องรับรู้ คือ 20 ประการ	85.0% (34)	15.0% (6)	50.0% (1)	50.0% (1)	100.0% (21)	0.00% -
4 . หลักฐานที่ว่าความมีอยู่จริงของอัลลอฮ์ คือ มัจกรวาลและโลกนี้	92.5% (37)	7.5% (3)	100.0% (2)	0.00% -	100.0% (22)	00.0% -
5 . หลักการที่ว่าวิธีที่จะรู้จักพระเจ้าเป็นเจ้า คือ อันนะศ็อร (การพิจารณาญาณ)	65.8% (25)	34.2% (13)	50.0% (1)	50.0% (1)	55.0% (11)	45.0% (9)
6 . อัลลอฮ์ตรัสความว่า พระผู้ทรงกรุณาปราณีประทับบนบัลลังก์ (ฏอฮา : 5) การประทับบนบัลลังก์ หมายถึง การปกครองของพระองค์	77.5% (31)	22.5% (9)	50.0% (1)	50.0% -	90.0% (18)	10.0% (2)
7 . อัลลอฮ์ตรัสความว่า มือของอัลลอฮ์ทรงอยู่เหนือมือของพวกเขาเจ้า (อัลฟัดห์: 10) มือหมายถึงอำนาจ ของอัลลอฮ์	75.0% (30)	25.0% (10)	50.0% (1)	50.0% (1)	81.0% (17)	19.0% (4)
8 . อัลลอฮ์ตรัสความว่าสรรพสิ่งเสื่อมสลายยกเว้นหน้าของพระองค์ (อีรรมาน : 26 – 27) หน้า หมายถึง ชาด ของอัลลอฮ์	80.0% (32)	20.0% (8)	50.0% (1)	50.0% (1)	90.9% (20)	9.1% (2)

ตาราง 33(ต่อ)

ข้อความ	ระดับปริญญาตรี		ปริญญาโท		ระดับอื่นๆ	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
9 . ท่านรู้สึกได้ว่า เมื่อถึงเที่ยงคืนหรือเศษหนึ่งส่วนสามของทุกคืน อัลลอฮฺลงจากฟากฟ้ามายังโลก ลงที่นี้หมายถึง ความเมตตาของพระองค์	81.1% (30)	18.9% (7)	50.0% (1)	50.0% (1)	100.% (22)	0.00% -
10. กฎเกณฑ์หุกมอะกัลที่ว่าแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ วาญิบ มุสตะหิลา และฮารุส	92.5% (37)	7.5% (3)	100.0% (2)	0.00% -	95.5% (21)	4.5% (1)
11. การอธิบายโองการศิฟาตต้องอาศัยอักษิร (ปัญญา) ก่อนนักษิร (ตัวบท)	48.6% (18)	51.4% (19)	50.0% (1)	50.0% (1)	84.2% (16)	15.8% (3)
12 .โองการศิฟาตที่เป็นนัยจำเป็นต้องตีความหมายให้สอดคล้องกับสติปัญญาเชิงอุปมาอุปมัย	43.6% (17)	56.4% (22)	50.0% (1)	50.0% -	66.7% (14)	33.3% (7)
13 . อัลลอฮฺไม่มีทิศไม่รู้ว่าอยู่ที่ไหน ไม่ใช่ชั้นบน ไม่ใช่ชั้นล่าง ไม่ใช่ซ้ายไม่ใช่ขวา ไม่ใช่ด้านขวา ไม่ใช่อยู่ในโลก ไม่ใช่อยู่นอกโลก	75.0% (30)	25.0% (10)	50.0% (1)	50.0% -	81.8% (18)	18.2% (4)
14 . ะลามุลลอฮฺ คือ ลักษณะที่จำเป็นต่ออัลลอฮฺเป็นะลาม ที่ไม่เหมือนะลามมนุษย์ เป็นะลามที่ไม่มีหุรฟ (อักษร) และไม่มีเสียง	87.2% (34)	12.8% (5)	50.0% (1)	50.0% (1)	85.7% (18)	14.3% (3)

จากตาราง 33 แสดงให้เห็นว่ามุสลิมที่มีวุฒิการศึกษาสามัญระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ระดับอื่นๆ ส่วนใหญ่เห็นด้วย กับหลักการที่ว่าเริ่มศาสนาคือรู้จักอัลลอฮฺ คิดเป็นร้อยละ 95.0% 100.0% 100.0%ตามลำดับ เห็นด้วย กับเตฮีดแบ่งออกเป็น 3 ประเภท เตฮีด ซาด เตฮีดคิฟาด และเตฮีดอัฟออล(การกระทำของอัลลอฮฺ) คิดเป็นร้อยละ 86.5% 50.0% 90.0% ตามลำดับ เห็นด้วย กับคุณลักษณะของอัลลอฮฺมีมากมายแต่ที่จำเป็นที่มุสลิมต้องรู้คือ 20 ประการคิดเป็นร้อยละ 85.0% 50.0% 100.0% ตามลำดับ เห็นด้วย กับ หลักฐานที่ว่าความมีอยู่จริงของอัลลอฮฺคือมีจักรวาลและโลกนี้คิดเป็นร้อยละ 92.5% 100.0% 100.0% ตามลำดับ เห็นด้วย กับ หลักการที่ว่าวิธีที่จะรู้จักพระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าของอันนะศือร(การวิจารณ์ญาณ) คิดเป็นร้อยละ 65.8% 50.0% 55.0% ตามลำดับ เห็นด้วย กับ อัลลอฮฺตรัสความว่า “พระเจ้าทรงกรุณาปรานีทรงประทับบนบัลลังก์” (ฎอฮา:5) การประทับบนบัลลังก์หมายถึงการปกครองของพระองค์ คิดเป็นร้อยละ 75.0% 50.0% 81.0% ตามลำดับ เห็นด้วย กับ อัลลอฮฺตรัสความว่า “มือของอัลลอฮฺทรงอยู่เหนือมือของพวกเขาเจ้าทั้งหลาย”(อัลฟัทห์: 10)มือหมายถึงอำนาจของอัลลอฮฺคิดเป็น ร้อยละ 75.0% 50.0% 81.0% ตามลำดับ เห็นด้วย กับ อัลลอฮฺตรัสความว่า “ทุกสรรพสิ่งเสื่อมสลายยกเว้นหน้าของพระองค์”หน้าหมายถึงชาติของอัลลอฮฺคิดเป็นร้อยละ 80.0% 50.0% 90.9% ตามลำดับ เห็นด้วย กับ ท่านรศูดลกกล่าวว่ “เมื่อถึงเที่ยงคืนหรือเศษหนึ่งส่วนสามของทุกคืนอัลลอฮฺส่งจากฟากฟ้ามายังโลก”ลงที่นี้หมายถึงลงความเมตตาคิดเป็น ร้อยละ 81.1% 50.0% 100.0% ตามลำดับ เห็นด้วย กับ (กฎเกณฑ์ทางปัญญา)หุกมอะกัลที่ว่าแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ วาญิบ มุสตะหิล และฮารูส คิดเป็นร้อยละ 92.5% 100.0% 95.5% ตามลำดับ เห็นด้วย กับ การอธิบายโองการศิฟาดต้องอาศัยปัญญา(อักลีย)ก่อนตัวบท(นักลีย) คิดเป็นร้อยละ 48.6% 50.0% 84.2% ตามลำดับ เห็นด้วย กับ โองการศิฟาดที่เป็นนัยจำเป็นต้องตีความหมายให้สอดคล้องกับสติปัญญาเชิงอุปมาอุปมัยคิดเป็น ร้อยละ 43.6% 50.0% 66.7% ตามลำดับ เห็นด้วย กับ อัลลอฮฺไม่มีทิศไม่รู้ที่อยู่ไหน ไม่ใช่ชั้นบน ไม่ใช่ชั้นล่าง ไม่ใช่ด้านซ้าย ไม่ใช่ด้านขวา ไม่ใช่อยู่ในโลก ไม่ใช่อยู่นอกโลกคิดเป็นร้อยละ 75.0% 50.0 % 81.8 %ตามลำดับ และเห็นด้วย กับ กะลามุลลอฮฺคือลักษณะที่จำ เป็นต่ออัลลอฮฺเป็นกะลามที่ไม่เหมือนกะลามมนุษย์เป็นกะลามที่ไม่มีหุรฟ(อักษร) และไม่มีเสียงคิดเป็น ร้อยละ 87.2% 50.0% 85.7% ตามลำดับ

ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์เจาะลึก

จากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้วิจัยพบว่าผู้นำศาสนาส่วนใหญ่มีแนวคิดอะชาอียะฮ์โดยสรุปได้ดังนี้

1. ทักษะความคิดเห็นการสนับสนุนแนวคิดอะชาอียะฮ์

1.1. จากคำถามที่ 1

คาโต๊ะยุตติธรรมประจำจังหวัดปัตตานีกล่าวว่า :มุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนมากยึดหลักตามแนวคิดของอะชาอียะฮ์ เนื่องจากโต๊ะครูปอเนาะทั้งหลายเป็นผู้ซึ่งสอนแนวคิดนี้

ดังนั้นโต๊ะครูปอเนาะเผยแพร่แนวคิดนี้ให้กับชาวบ้าน ส่วนอะกีดะฮ์ของแนวคิดนี้ในการรู้จักอัลลอฮ์ก็คือ รู้จักศิฟัตของอัลลอฮ์ว่า 20 ศิฟัต ซึ่งชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้เรียกว่าศิฟัตควอปูโล๊ะ.

ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานีกล่าวว่า:ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์การพัฒนาทางด้านศาสนา ก่อนนั้นปัตตานีเคยเป็นศูนย์กลางการศึกษาแบบเก่า (ระบบปอเนาะ) ซึ่งควบคุมโดยนักวิชาการอิสลาม และโต๊ะครูผู้มีชื่อเสียงในโลกการศึกษาอิสลามของมลายู มีนักเรียนมากมายในแถบจังหวัดยะลา นราธิวาส และสตูล รวมถึงสงขลา ซึ่งเป็นหนึ่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีนักเรียนจากตะวันออกเฉียงใต้ อย่างเช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน และอื่นๆ เพราะเหตุนี้ปัตตานีจึงได้รับสมญานามว่า เป็นศูนย์กลางการเผยแพร่อิสลามรุ่นแรก และเป็นสถานที่แห่งแรกที่เผยแพร่อารยธรรมอิสลามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฉะนั้นชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยึดแนวคิดอัลกุรอาน เป็นหลักในเรื่องของอะกีดะฮ์ ซึ่งถือว่าเป็นอะกีดะฮ์ที่ถูกต้องที่เอาหลักฐานจากคัมภีร์อัลกุรอานที่เป็นมูหะมาด และจากหะดีษเศาะเฮียะฮ์ และได้สอดคล้องกับหลักอะกีดะฮ์ของบรรดาเศาะหาบะฮ์ และคอบีฮีน ซึ่งอยู่บนหลักเหตุผลที่ถูกต้อง และสมบูรณ์ พวกเขาศรัทธาต่ออัลลอฮ์และคุณลักษณะของอัลลอฮ์ที่สมบูรณ์ และอัลลอฮ์ผู้ทรงมหาวริสุทธีจากคุณลักษณะที่บกพร่องทั้งหลาย พวกเขาตั้งใจหุ่มเทและแสวงหาศึกษาอย่างจริงจังในวิชาเคฮิด โดยโต๊ะครูปอเนาะ โดยยึดแนวคิดของมัชฮับอิมามอัลอัซฮารีฮ์ หรือเรียกว่ามัชฮับเคาะลัฟ และจากหนังสือที่เป็นภาษาอาหรับ เช่น “Faridah al-Farid Fi Ilmi al-Aqaid.

ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนครราชสีมาตอบว่า:วิธีที่จะรู้จักอัลลอฮ์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

(1) สามัญชนทั่วไป (อัลอะวาม)

หลักการสอนอะกีดะฮ์อิสลามสำหรับประเภทนี้ควรเอาแนวทางการศึกษาจากคุณลักษณะ 20 ประการให้สำเร็จ หลังจากนั้นแสดงว่าพวกเขาพ้นจากการเป็นมุกอลิด (ผู้ปฏิบัติตามโดยไม่รู้อิ โหนออิเหน่)

คุณลักษณะของอัลลอฮ์มีมากมายในอัลกุรอานสามัญชน (อัลอะวาม) จึงไม่สามารถรู้ได้ เพราะขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับวิชาอัลกุรอาน

ดังนั้นจึงเพียงพอสำหรับพวกเขาด้วยแนวทางดังกล่าว

(2) คนที่ไม่ใช่อัลอะวาม (ระดับปัญญาชน) เช่น อุละมาอ์

สำหรับประเภทนี้ต้องศึกษามากกว่าคุณลักษณะของอัลลอฮ์ 20 ประการ เพราะเขามีความรู้ความสามารถในการจะเข้าใจอัลกุรอาน.

ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลาตอบว่า:การที่จะรู้จักอัลลอฮ์ต้องอยู่บนพื้นฐานอัลกุอานคังที่อัลลอฮ์ตรัสว่า

(محمد:19) "فَاعْلَمْ أَنِّي بِإِلَهِهِ لَئِيْلٌ مُّشْرِكٌ"

ความว่า “ฉะนั้นพึงรู้เถิดว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่ถูกกราบไหว้โดยเที่ยงแท้ นอกจากอัลลอฮ์”

(มุหัมมัด:19)

คำทำญุซาเป็นวาญิบ (علم) หมายถึง รู้จักพร้อมด้วยความเชื่อมั่น (ยะกิน) โดยใช้วิจารณ์ญาณ (al-Nasar Wa al-Istidlal)

ดังนั้น พระเจ้าที่ถูกกราบไหว้แท้จริง คืออัลลอฮ์ที่หนึ่ง อัคามัน (ชาติ) และมีคุณลักษณะดังนี้

1. วุญุด	2. กิติม	3. บะกออ
4. มุกอละพะตุสุลิตหะวาดีษ	5. กิยามุสุบิณัฟลิส	6. วะหฺดานียะฮ์
7. กุคเราะฮ์	8. อีรอะดะฮ์	9. อิตมุ
10. หัยยา	11. ลัมอ	12. บะเศีร
13. กะลาม	14. เกานูฮุกอครัน	15. เกานูฮุมรีดัน

16. เกานูสูตะมีอัน

17. เกานูสูปะคีร์น

18. เกานูสูอาลิมัน

19. เกานูสูหัยซัน

20. เกานูสูมุตะกัลปี้ลิมัน

รองประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลาตอบว่า : การที่จะรู้จักอัลลอฮ์ต้องอยู่บนพื้นฐานอัลกุรอานที่อัลลอฮ์ตรัส

"لَعَلَّكُمْ أَتَىٰ لَكُمْ إِلَٰهٌ آخَرٌ" (محمد:19)

ความว่า “ฉะนั้นพึงรู้เถิดว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่ถูกกราบไหว้โดยเที่ยงแท้ นอกจากอัลลอฮ์”

(มุหัมมัด:19)

คำบัญชาเป็นวาญิบ (معلم) หมายถึง รู้จักพร้อมด้วยความเชื่อมั่น (ยะกิน) โดยใช้วิจารณญาณ (al-Nasar al-Istidlal)

ดังนั้น พระเจ้าที่ถูกกราบไหว้แท้จริง คืออัลลอฮ์ที่หนึ่ง อัคมัน (ชาติ) และมีคุณลักษณะมากมายแต่จำเป็นสำหรับมุสลิมต้องรู้คือ 20 ประการ

รองประธานคณะกรรมการประจำจังหวัดนราธิวาส ตอบว่า: หลักการอะเกะซะสำหรับชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรให้ภาษาท้องถิ่นคือ ภาษามลายูเริ่มด้วยรูกนอิมาน ทั้ง 6 ประการ อธิบายหะดีษที่เกี่ยวกับอัลอิมาน และอัลอิฮसान

ส่วนที่เกี่ยวกับอะเกะซะต้องอยู่บนพื้นฐานจากคัมภีร์อัลกุรอาน และอัลหะดีษ เป็นหลัก และตำราของอุละมาอ์ที่เชื่อถือได้ และไม่มีปัญหาถ้าเราจะใช้หนังสืออะซาอิเราะฮ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของอัลลอฮ์ 20 ประการ ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีมากในการจะรู้จักอัลลอฮ์

ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานีตอบว่า : การที่จะรู้จักอัลลอฮ์ ควรใช้วิธีการ วิจารณญาณและวิธีการจากการศึกษาด้วยคุณลักษณะของอัลลอฮ์ 20 ประการ

1.2. จากคำถามที่ 2

คาโต๊ะยุติธรรมประจำศาลจังหวัดปัตตานี ตอบว่า: ทศนะของผมเกี่ยวกับการแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ 20 ประการนั้น ถือว่าเป็นการคิดสำหรับการสอนให้กับมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ไม่ต้องไปเน้นในเรื่องปรัชญานัก เพราะจะทำให้สมองระดับชาวบ้านไม่อาจรับได้กับการป้อนความรู้ด้านปรัชญามากๆ

ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี ตอบว่า: คุณลักษณะของอัลลอฮ์ 20 ประการ เป็นทศนะของอะบูมัมมูนุร อัลมะศูรีดี ซึ่งเป็นศิษย์ของอิมามอบุลหะซัน อัลอัชอะรีย

หลักการนี้เป็นหลักที่นิยมใช้ของอุละมาอ์ปัตตานีเป็นหลักการสอนสำหรับมุสลิมโดยละเอียด พร้อมด้วยหลักฐานจากอัลกุรอาน อัลหะดีษ และหลักจากปัญญา (อักษิย) ที่อุละมาอ์ได้รับพิจารณา (มุตะหมัด) ได้ยอมรับเกี่ยวกับคุณลักษณะที่สมบูรณ์ค้ออัลลอฮ์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

1- จำเป็นสำหรับมุสลิมต้องรู้ 20 ประการ พร้อมด้วยหลักฐานดังกล่าวโดยละเอียด

2- คุณลักษณะที่สมบูรณ์ค้ออัลลอฮ์มีมากมายไม่สามารถจะนับให้ครบถ้วน แต่จำเป็นสำหรับมุสลิมต้องรู้โดยภาพรวม (อิงมาลีย)

ดังนั้นมุสลิมที่มีอะกีดะฮ์อย่างนี้แสดงว่าเขารู้จักอัลลอฮ์ สอดคล้องที่อุละมาอ์ว่า “สิ่งแรกในศาสนา คือ การรู้จักอัลลอฮ์” โดยคุณลักษณะของอัลลอฮ์ 20 ประการ มีความสะดวก และเข้าใจสำหรับอะกีดะฮ์ของมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ที่เป็นคนอะวาม)

ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา: การแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ 20 ประการ เป็นทศนะที่ไม่ได้ยึดถือ (อะคัมมูตะหมัด) ที่ได้ยึดถือคือการแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ออกเป็น 13 ประการ

รองประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลาตอบว่า: การแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ 20 ประการ ถือว่าเป็นหลักการสอนสำหรับชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่เชื่อถือเป็น (อะคัมมูตะหมัด) คือ 13 ประการ

รองประธานคณะกรรมการประจำจังหวัดปัตตานีตอบว่า: การแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ 20 ประการ พร้อมด้วยหลักฐานโดยละเอียดแสดงว่าพ้นจากการเป็นมูกอลลิด แต่สำหรับคนที่ไม่ใช่อะวามอย่างอุละมาอ์ต้องศึกษามากกว่า 20 ประการ

1.3. จากคำถามที่ 2

ดาโต๊ะยุติธรรมประจำศาลจังหวัดปัตตานี ตอบว่า: ผมคิดว่าดี แต่ต้องคำนึงถึงระดับมันสมองของชาวบ้านด้วย ถ้ากับนักศึกษาที่ไปศึกษาด้านอะกิละฮ์แล้ว ก็ควรให้วิชาทั้งสองให้มีประโยชน์มากที่สุด

ผมมีทัศนะว่า อิลมุลกะลามเป็นวิชาเกี่ยวกับอิลมุลอูซูลุดดีน อิลมุลเตาฟฮิด และอิลมูอะกออิด ส่วนอิลมุลมันญิก เป็นวิชาหนึ่งที่สนับสนุนหรือเป็นแนวทางเพื่อความเข้าใจในการคิดโดยใช้เหตุผลและหลักฐาน เพื่อถึงของแท้จริง เช่น การยืนยันความเชษานูภาของอัลลอฮ์โดยใช้แนวทางการคิดสิ่งที่ถูกสร้าง (มักลุก) ดังที่อัลลอฮ์ตรัส

ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนราธิวาส: อิลมุลกะลาม และอูซูลุดดีน เป็นวิชาเดียวกันในสาขาอูซูลุดดีน ใช้หลักฐานจากคัมภีร์อัลกุรอาน และอัลหะดีษ (นิกาย)

การใช้อิลมุลกะลาม และอิลมุลมันญิกในการจะยืนยันอะกิละฮ์เป็นปัจจัยสำคัญและเป็นการสนับสนุนอันดียิ่งในการประกอบหลักฐาน “อิลมูทั้งสองนี้คือวิชาที่เป็นเครื่องมือในวาทศิลป์

รองประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนราธิวาส กล่าวว่า: การใช้อิลมุลมันญิก หรืออิลมุลกะลามมีข้อดี และข้อเสียที่สำคัญคือ เป็นเครื่องมือในการปกป้องศาสนาและเพื่อเป็นเครื่องมือในการวาทศิลป์

อิลมุลกะลามที่ใช้ได้คืออิลมุลกะลามของนักปราชญ์มุสลิม เช่น อนุตมันซูร และอัลฆอซาลีฮ์.

ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา กล่าวว่า: ไม่ได้ห้ามใช้อิลมูทั้งสองเพื่อจะยืนยันคุณลักษณะของอัลลอฮ์ เฉพาะผู้ที่มีความชำนาญหรือเชี่ยวชาญ เพื่อจะให้บรรลូវัตถุประสงค์ที่ดี เช่น การมีโลกนี้ เป็นการยืนยันว่าเป็นความมีอยู่จริงของอัลลอฮ์

รองประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา กล่าวว่า: ไม่ได้ห้ามใช้อิลมูทั้งสองเพื่อจะยืนยันคุณลักษณะของอัลลอฮ์ เฉพาะผู้ที่มีความชำนาญหรือเชี่ยวชาญ เพื่อจะให้บรรลូវัตถุประสงค์ที่ดี เช่น การมีโลกนี้ เป็นการยืนยันว่าเป็นความมีอยู่จริงของอัลลอฮ์

ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานีกล่าวว่า : วิชากะลามเป็นวิชาเดียวกันกับวิชาอูซูลุดดีน เตาศิดหรืออะกออิด ส่วนวิชามันญิกเป็นวิชาหนึ่งที่เป็นเครื่องมือเพื่อจะให้บรรลូវัตถุประสงค์ที่ดี เช่น การมีโลกนี้ เป็นการยืนยันว่าเป็นความมีอยู่จริงของอัลลอฮ์

รองประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานีตอบว่า: อิลมุลกะลาม และอูซูลุดดีน เป็นวิชาเดียวกันกับสาขาวิชาอูซูลุดดีน ใช้หลักฐานจากคัมภีร์อัลกุรอาน และอัลหะดีษ (นิกาย)

การใช้อิบลุมละลาม และอิบลุมมันฎิกในการจะขึ้นชั้นอะกิละฮุเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นการสนับสนุนอันดียิ่งในการประกอบหลักฐาน อิบลุมทั้งสองนี้คือวิชาที่เป็นเครื่องมือก็เหมือนวิชาหลักภาษาอาหรับ หรืออุซูลดฟัร ฯลฯ

1.4. จากคำถามที่ 4

คาโต๊ะยุติธรรมจังหวัดปัตตานี กล่าวว่า: โองการและหะดีษที่พูดถึงซิฟาด (เสาะบาริยะฮุ) ต้องตีความหมายให้เป็นความหมายอื่น เช่น ฮายัตที่ว่า

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى" (عمد: 19)

ความว่า “พระเจ้าทรงกรุณาปราณีทรงสถิตย์บนบัลลังก์”

(ฎอฮา : 5)

คือด้วยอำนาจของพระองค์ ไม่ใช่ด้วยชาติของพระองค์ เพราะมีโองการอื่นๆ ที่ชี้ว่าอัลลอฮุไม่อยู่ในที่จำกัด อย่างเช่น โองการ

"أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا" (البقرة: 148)

ความว่า “ที่ใดก็ตามที่พวกเจ้าปรากฏอยู่อัลลอฮุจะทรงนำพวกเจ้ามาทั้งหมด แท้จริงอัลลอฮุทรงเดชานุภาพเหนือทุกสิ่ง”

(อัลบะเกาะเราะฮุ : 148)

ถ้าเราบอกว่าพระองค์อัลลอฮุมาอยู่ด้วยชาติแล้วละ ก็ผมหมายความว่า อัลลอฮุนั้น มุัจซิสมะฮุ (ตัวตนที่สัมผัสได้) และถ้าอย่างนั้น ก็จะทำให้อัลลอฮุมีหลายองค์ เพราะพวกเรามีหลายล้านคน ถ้าอัลลอฮุมาอยู่กับทุกคนด้วยชาติในเวลาเดียวกัน ก็หมายความว่า อัลลอฮุมีหลายชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ฉะนั้นต้องตีความหมายโองการดังกล่าวว่า พระองค์มากับเรานั้นด้วยความรู้ความสามารถของพระองค์”

ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานีตอบว่า: โองการที่ว่า พระองค์ทรงกรุณาปราณี ทรงสถิตย์บนบัลลังก์ ทำให้มีความคลุมเครือ สำหรับมุสลิมสามัญชนทั่วไป (อะวาม) ในเชิงสำนวนที่ปรากฏคือ ความเหมือนอัลลอฮุกับมัลกุต เพราะต้องการสถานที่ หรือที่อยู่อาศัย ดังนั้นแนวทางสัจพัตตีความโองการนี้โดยภาพรวม (อิงมาลีย) เป็นสัจพัตที่เหมาะสมกับพระองค์

ส่วนแนวทางเคาะถ้ำตีความโดยละเอียด (ตีฟตีถ้ำ) การสลิต หมายถึงการปกครองของพระองค์ เพราะสอดคล้องกับบางส่วนของบทกวีภาษาอาหรับที่ว่า

"قد استوى بشر على عراق"

ความว่า “กษัตริย์บิซรอน ได้ปกครองประเทศอิรัก”

ส่วนหะดีษนุสูล (การลงของอัลลอฮฺ) นักวิชาการที่มีชื่อเสียงมีทัศนะว่าในหะดีษบทนี้อัลลอฮฺ จึงสร้างเทวทูต ลงจากฟากฟ้ายังโลกเพื่อบอกข่าวดีกับบ่าวของอัลลอฮฺที่ขอพรต่ออัลลอฮฺ

รองประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี ตอบว่า: โองการหรือหะดีษที่พูดถึง ศิฟาตเช่น

"الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى" (طه:5)

ความว่า “พระเจ้าทรงกรุณาปราณีทรงสถิตย์บนบัลลังก์”

(ฎอฮา : 5)

"يرتل ربنا إلى السماء الدنيا في ثلث الليل قال: من يدعوني فاستجب له من يسألني فأعطيه من يستغفر لي فاغفر له" (رواه ابن ماجه الرقم: 1366/1 435)

ความว่า “พระเจ้าเป็นเจ้าของเจ้าจะลงมายังฟากฟ้าที่ใกล้ที่สุดทุกคำคืนขณะที่เศษหนึ่งส่วนสาม สุดท้ายของเวลาค่ำคืน พระองค์ทรงตรัสว่า มีผู้ขอพรจากข้าไหม? ข้าจะตอบรับเขา มีผู้ขอจาก ข้าไหม? ข้าจะประทานแก่เขา และมีผู้ขอภัยจากข้าไหม? ข้าก็จะให้อภัยแก่เขา”

(บันทึกโดยอบนุมาญะฮ์ หมายเลข 1366, n.d.1/435)

โองการและหะดีษนี้เป็นศิฟาตมุตะซาบิฮาด อุละมาฮฺได้แบ่งออกเป็น 2 ทัศนะ

ทัศนะที่หนึ่ง: ยืนยันตามที่ปรากฏในอัลกุรอานพร้อมปฏิเสธจากความเหมือน พระองค์กับสิ่งที่ถูก สร้าง

ทัศนะที่สอง: ตีความหมายให้เป็นความหมายที่สอดคล้องกับภาษาอาหรับ สำหรับสามัญชนต้อง ตีความหมายก่อน การที่ยึดถือมาทีหลัง

ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนราธิวาส ตอบว่า: โองการและหะดีษที่พูดถึง ศิฟาต (เคาะบารียะฮฺ) ต้องตีความหมายให้เป็นความหมายอื่นเช่น

1- อิสติวาอฺ คือ การปกครองของพระองค์

2- อัลลอฮฺทรงลง คือ ลงความเมตตาของพระองค์ในหะดีษบทนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับศิฟาดแต่ได้เน้นเกี่ยวกับศาสนพิธี (อิบาดะฮฺ)

ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนครราชสีมา ตอบว่า: โองการและหะดีษที่พูดถึงศิฟาด (เคาะบารียะฮฺ) ต้องตีความหมายให้เป็นความหมายอื่นเช่น

1- อิสติวาอฺ คือ การปกครองของพระองค์

2- อัลลอฮฺทรงลง คือ ความเมตตาของพระองค์ในหะดีษบทนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับศิฟาดแต่ได้เน้นเกี่ยวกับศาสนะพิธี (อิบาดะฮฺ)

2. ทักษะที่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดอะชาอิเราะฮ์

จากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้วิจัยพบว่าผู้นำศาสนาระดับสูงที่ไม่สนับสนุนแนวคิดอะชาอิเราะฮ์ ดังนี้

2.1. จากคำถามที่ 1

คาโต๊ะบูติธรรมประจำศาลจังหวัดยะลา ตอบว่า: การรู้จักอัลลอฮ์ในหลักอะกีดะฮ์ของชาวไทยมุสลิม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบันเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สุนนะฮ์กำหนด ซึ่งเป็นแนวทางคามอะฮ์ลิสสุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์มากขึ้น จากเดิมส่วนใหญ่ยึดหลักการของอัยชอะรีเยเป็นหลัก ซึ่งจากคำสอนจะมีแนวทางที่ไม่สอดคล้องกับหลักอัลกุรอาน และสุนนะฮ์ จากแนวคิดในเรื่องความเชื่อในหลักอะกีดะฮ์แล้ว ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในภาคใต้มีการยอมรับในแนวทางของอะฮ์ลิสสุนนะฮ์มากขึ้นในปัจจุบัน.

คาโต๊ะบูติธรรมประจำศาลจังหวัดนราธิวาส ตอบว่า: การรู้จักอัลลอฮ์ต้องยึดหลักอัลกุรอาน และอัลหะดีษและอะกีดะฮ์ของบรรดาเศาะฮาบะฮ์ เพราะท่านรَسُولได้รับประรองพวกเขาเหล่านั้นคือ ประชาชาติที่ดีที่สุด.

2.2. จากคำถามที่ 2

คาโต๊ะบูติธรรมประจำศาลจังหวัดยะลาตอบว่า :การแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ 20 ประการถือว่าเป็นหลักคำสอนอะกีดะฮ์ของชาวไทยมุสลิมในภาคใต้ที่ยึดถือมาสมัยก่อน จากการที่มีการศึกษาอิสลามที่เพิ่มขึ้นของมุสลิม และเปิดกว้างในเรื่องศาสนามากขึ้น ทำให้การที่กำหนดคุณลักษณะของอัลลอฮ์เพียง 20 ประการนั้นไม่ค่อยจะถูกต้อง เพราะอัลลอฮ์ทรงมีคุณลักษณะที่มากกว่านั้น โดยมีการกำหนดคุณลักษณะของอัลลอฮ์ในอัลกุรอาน และสุนนะฮ์ ที่มากมายและควรศรัทธาตามกำหนด ฉะนั้นมุสลิมจังหวัดภาคใต้ปัจจุบันเริ่มมีแนวคิดที่เปลี่ยนจากเดิมไปสู่การยึดหลักศรัทธาในคุณลักษณะตามที่ศาสนากำหนด.

คาโต๊ะบูติธรรมประจำศาลจังหวัดนราธิวาส ตอบว่า: การแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ 20 ประการถือว่าเป็นหลักคำสอนอะกีดะฮ์ของชาวไทยมุสลิมในภาคใต้แค่เป็นเทคนิคหนึ่งในการสอน แต่ไม่เพียงพอ เพราะคุณลักษณะของอัลลอฮ์มากมายในอัลกุรอาน นี้ไม่ได้ปรากฏในสมัยรَسُول และไม่ใช้เป็นทักษะของอิมามอาบูลหะสันอัลอัชอะรีเย.

2.3 จากคำถามที่ 3

คาโต๊ะบูติธรรมประจำศาลจังหวัดยะลา ตอบว่า: การใช้อิบลูมุลกะลาม หรือมันญูกในการอธิบายอะกีดะฮ์อิสลามเกี่ยวกับการยืนยัน(อิหม่าด)คุณลักษณะของอัลลอฮ์ สำหรับชาวไทยมุสลิม

ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสิ่งที่มีมุสลิมไทยยึดถือปฏิบัติอยู่ในรุ่นก่อน ต่อมาความคิดในเรื่องการใช้ อีตมุลกะลาม และมันฎิก เริ่มจะไม่ค่อยได้ใช้ในการอธิบายคุณลักษณะของอัลลอฮ์มากนัก สาเหตุเพราะมุสลิมส่วนใหญ่เริ่มจะมีแนวคิดในแนวทางของอะฮฺลิสุนนะฮฺ แล้วการอธิบายคุณลักษณะของอัลลอฮ์ มักจะใช้หลักของอัลกุรอาน หรือสุนนะฮฺเป็นหลัก และวิธีการที่ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดภาคใต้ ถือว่าน่าจะถูกค้องกว่าเดิม.

คาโต๊ะยุติธรรมประจำจังหวัดนครราชสีมา ตอบว่า: ไม่ควรใช้อีตมุลกะลามและอีตมุลมันฎิกในการอธิบายอะกิละฮฺอิสลามเกี่ยวกับอียิปต์คุณลักษณะของอัลลอฮ์ เพราะการรู้จักอัลลอฮ์ต้องยึดหลักอัลกุรอาน และอัลหะดีษและอะกิละฮฺของบรรดาเศาะฮาบะฮฺ เพราะท่านรَسُولได้รับประกันพวกเขาเหล่านั้นว่าเป็นประชาชาติที่ดีที่สุด.

2.4. จากคำถามที่ 4

คาโต๊ะยุติธรรมประจำศาลจังหวัดยะลาตอบว่า : โองการหรือหะดีษที่พูดถึงศิฟัตเคาะบารียะฮฺ เช่น

"الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى" (طه:5)

ความว่า “พระเจ้าทรงกรุณาปรานีทรงสถิตย์บนบัลลังก์”

(ฏอฮา : 5)

"يَتَزَلُّ رَبَّنَا إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا فِي ثَلَاثِ اللَّيْلِ قَالَ: مَنْ يَدْعُونِي فَاسْتَجِيبْ لَهُ مَنْ يَسْأَلُنِي فَأَعْطِيهِ مَنْ يَسْتَغْفِرْ لِي فَاغْفِرْ لَهُ"

ความว่า “พระเจ้าผู้เป็นเจ้าของเจ้าจะลงมายังฟากฟ้าที่ใกล้ที่สุดทุกคำตื่นขณะที่เศษหนึ่งส่วนสามสุดท้ายของเวลาค่ำคืน พระองค์ทรงตรัสว่า มีผู้ขอพรจากข้าไหม? ข้าจะตอบรับเขา มีผู้ขอจากข้าไหม? ข้าจะประทานแก่เขา และมีผู้ขออภัยจากข้าไหม? ข้าก็จะให้อภัยแก่เขา“

(บันทึกโดยอบนุมาญะฮ์ หมายเลข 1366, n.d.1/435)

ตามหลักฐานที่กล่าวมานี้ ถือว่าเป็นการกล่าวที่ชัดเจนในเรื่องของคุณลักษณะของอัลลอฮ์ที่มุสลิมทุกคนต้องถือปฏิบัติตามด้วยบทของอัลกุรอาน และสุนนะฮฺ ถัดมาการศรัทธาตามด้วยบทเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่สุด ไม่จำเป็นต้องใช้อีตมุลกะลาม หรือมันฎิกมาประกอบอธิบายอีก เพราะนี่คือหลักคำสอนที่มุสลิมทุกคนต้องยึดถือและศรัทธา.

คาโต๊ะยุติธรรมประจำศาลจังหวัดนครราชสีมา ตอบว่า : โองการอัลกุรอานหรือหะดีษที่พูดถึงศิฟัต (ศิฟัตเคาะบารียะฮฺ) เป็นมุหะกมาตไม่ใช่มุตะซาบียะฮฺนั้นต้องศรัทธาตามที่ปรากฏในด้วยบท

ไม่ได้ตีความหมายใดๆ และไม่ได้เปรียบเทียบอัลลอฮ์กับมัลกุต เป็นอิศติวาอูที่เหมาะสมกับพระองค์ และการลงที่เหมาะสมกับพระองค์.

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับประวัติและแนวคิดอะชาอิเราะฮ์กับอิทธิพลที่มีต่อทัศน
และความเห็นเกี่ยวกับแนวคิดอะชาอิเราะฮ์

	r	Sig
1. อะชาอิเราะฮ์หมายถึงกลุ่มใดกับหลักการที่ว่า เริ่มศาสนานั้นคือรู้จักอัลลอฮ์	-.010	.844
2. อะชาอิเราะฮ์หมายถึงกลุ่มใดกับเตฮะดีดแบ่งออกเป็น 3 ประเภท เตฮะดีดชาตเตฮะดีดศิฟาดและเตฮะดีดอัฟอาด	.020	.702
3. อะชาอิเราะฮ์หมายถึงกลุ่มใดกับคุณลักษณะของ อัลลอฮ์ที่จำเป็นต้องรู้คือ 20 ประการ	.149	.004
4. อะชาอิเราะฮ์หมายถึงกลุ่มใดกับหลักฐานที่ว่า ความมีอยู่จริงของอัลลอฮ์คือมีจักรวาลและโลกนี้	-.069	.176
5. อะชาอิเราะฮ์หมายถึงกลุ่มใดกับหลักการที่ว่า “วิธีที่จะรู้จักพระเจ้าเป็นเจ้าคืออันนะศ็อร” (การวิจารณ์ญาณ)	-.167	.001
6. อะชาอิเราะฮ์หมายถึงกลุ่มใดกับการประทับบน บัลลังก์หมายถึงการปกครองของอัลลอฮ์	.019	.714
7. อะชาอิเราะฮ์หมายถึงกลุ่มใดกับมือหมายถึง อำนาจของอัลลอฮ์	.068	.180
8. อะชาอิเราะฮ์หมายถึงกลุ่มใดกับหน้าหมายถึงชาต ของอัลลอฮ์	.010	.843
9. อะชาอิเราะฮ์หมายถึงกลุ่มใดกับลงหมายถึงลง ความเมตตา	.112	.028
10. อะชาอิเราะฮ์หมายถึงกลุ่มใดกับการ อธิบายโองการ ศิฟาดต้องอาศัยอักษิรก่อน	.288	.000
11. อะชาอิเราะฮ์หมายถึงกลุ่มใด กับ โองการศิฟาด ต้องตีความสอดคล้องกับสติปัญญา	.126	.014
12. อะชาอิเราะฮ์หมายถึงกลุ่มใด กับ อัลลอฮ์ไม่มีทิศ	.130	.011
13. อะชาอิเราะฮ์หมายถึงกลุ่มใด กับกะลามอัลลอฮ์ ไม่เหมือนกะลามมนุษย์	.037	.470

	r	Sig
14. อชะฮิเราะฮฺหมายถึงกลุ่มใด กับกฎเกณฑ์ อะกัลคือวาญิบ มุสตะหัล ฮารุส	-.152	.003
15. อนุหะสันอัลอัซฮารีคือใคร กับเริ่มศานา คือเริ่มรู้จักอัลลอฮ์	-.075	.139
16. อนุหะสันอัลอัซฮารีคือใครกับ เตาฮีดแบ่งเป็น 3 ประเภท	-.043	.406
17. อนุหะสันอัลอัซฮารีคือใคร กับ คุณลักษณะของอัลลอฮ์ที่จำเป็นต้องรู้	-.016	.756
18. อนุหะสันอัลอัซฮารีคือใครกับ หลักฐานการมีอยู่ของอัลลอฮ์คือจักรวาล	-.100	.049
19. อนุหะสันอัลอัซฮารีคือใคร กับ วิธีรู้จักอัลลอฮ์คืออันนะศือร	-.188	.021
20. อนุหะสันอัลอัซฮารีคือใคร กับ การประทับบนวังลังก์คือการปกครองของอัลลอฮ์	-.036	.477
21. อนุหะสันอัลอัซฮารีคือใครกับ มีอหมายถึงอำนาจของอัลลอฮ์	-.045	.379
22. อนุหะสันอัลอัซฮารีคือใครกับ หน้าหมายถึงชาติของอัลลอฮ์	-.011	.821
23. อนุหะสันอัลอัซฮารีคือใคร กับ ลงหมายถึงลงความเมตตา	-.044	.385
24. อนุหะสันอัลอัซฮารีคือใคร กับ กฎเกณฑ์อะกัลคือวาญิบ มุสตะหัล ฮารุส	-.036	.480
25. อนุหะสันอัลอัซฮารีคือใคร กับ อธิบายโองการศิฟาตต้องอาศัยอักษิรก่อน	.049	.341
26. อนุหะสันอัลอัซฮารีคือใคร กับ โองการศิฟาตต้องตีความสอดคล้องกับสติปัญญา	-.001	.981

	r	Sig
27. อนุหะสันถ์อ้อซารีคือใคร กับ อดลอสไม่มีทิส	.047	.358
28. อนุหะสันถ์อ้อซารีคือใคร กับ กะลามอดลอส ไม่เหมือนกะลามนุษย์	.001	.982
29. นักปราชญ์สำคัญในสำนักอ้อซารี คือใครบ้าง กับ เริ่มศานาคือเริ่มรู้จักอดลอส	-.052	.305
30. นักปราชญ์สำคัญในสำนักอ้อซารี คือใครบ้างกับเตาสีคแบ่งเป็น 3 ประเภท	.070	.174
31. นักปราชญ์สำคัญในสำนักอ้อซารี คือใครบ้าง กับคุณลักษณะของอดลอสที่จำเป็นคือรู	.161	.002
32. นักปราชญ์สำคัญในสำนักอ้อซารี คือใครบ้างกับ หลักฐานการมีอยู่ของอดลอสคือจักรวาล	.012	.815
33. นักปราชญ์สำคัญในสำนักอ้อซารี คือใครบ้างกับวิธีรู้จักอดลอสคืออันนะเคีอ	-.059	.252
34. นักปราชญ์สำคัญในสำนักอ้อซารี คือใครบ้าง กับการประทับบนบัลลังก์คือการปกครองของอดลอส	.086	.091
35. นักปราชญ์สำคัญในสำนักอ้อซารีคือใครบ้าง กับ มือหมายถึงอำนาจของอดลอส	.142	.005
36. นักปราชญ์สำคัญในสำนักอ้อซารีคือ ใครบ้าง กับหน้าหมายถึงชาติของอดลอส	-.042	.405
37. นักปราชญ์สำคัญในสำนักอ้อซารีคือ ใครบ้างกับลงหมายถึงลงความเมตตา	.081	.113
38. นักปราชญ์สำคัญในสำนักอ้อซารีคือ ใครบ้าง กับ กฎเกณฑ์อะกัลคือวาญิบ มุสตะหิล ฮารุส	-.019	.715
39. นักปราชญ์สำคัญในสำนักอ้อซารีคือ ใครบ้าง กับอธิบาย โองการศิฟาตต้องอาศัยอักษะก่อน	.149	.004
40. นักปราชญ์สำคัญในสำนักอ้อซารีคือ ใครบ้างกับ โองการศิฟาตต้องตีความสอดคล้องกับสติปัญญา	.181	.000
41. นักปราชญ์สำคัญในสำนักอ้อซารีคือ ใครบ้างกับอดลอสไม่มีทิส	.069	.178

	r	Sig
42. นักปราชญ์สำคัญในสำนักอัลฮัซอริย์คือใครบ้างกับกะลามอัลลอฮ์ไม่เหมือนกะลามมนุษย์	.064	.213
43. ทักษะของอะชาอิเราะฮ์ กับ เริ่มศานาคือเริ่มรู้จักอัลลอฮ์	.061	.224
44. ทักษะของอะชาอิเราะฮ์กับเคฮิดแบ่งเป็น 3 ประเภท	.071	.161
45. ทักษะของอะชาอิเราะฮ์กับคุณลักษณะของอัลลอฮ์ที่จำเป็นต้องรู้	.050	.320
46. ทักษะของอะชาอิเราะฮ์กับ หลักฐานการมีอยู่ของอัลลอฮ์คือจักรวาล	-.056	.270
47. ทักษะของอะชาอิเราะฮ์ กับ วิธีรู้จักอัลลอฮ์คืออันนะซีร	-.142	.005
48. ทักษะของอะชาอิเราะฮ์ กับการประทับบนบัลลังก์คือการปกครองของอัลลอฮ์	.066	.195
49. ทักษะของอะชาอิเราะฮ์ กับมีอหมายถึงอำนาจของอัลลอฮ์	-.024	.636
50. ทักษะของอะชาอิเราะฮ์ กับ หน้าหมายถึงถึงชาติของอัลลอฮ์	.004	.940
51. ทักษะของอะชาอิเราะฮ์ กับ ลงหมายถึงถึงความเมตตา	.045	.374
52. ทักษะของอะชาอิเราะฮ์ กับ กฎเกณฑ์อะกัลคือวาญิบ มุสตะหีล ฮารุส	-.050	.324
53. ทักษะของอะชาอิเราะฮ์ กับ อธิบายโครงการศิฟาดต้องอาศัยอักษียักลียก่อน	.271	.000
54. ทักษะของอะชาอิเราะฮ์ กับ ดองการศิฟาดต้องตีความสอดคล้องกับสติปัญญา	.152	.003
55. ทักษะของอะชาอิเราะฮ์กับอัลลอฮ์ไม่มีทิส	.066	.192
56. ทักษะของอะชาอิเราะฮ์ กับกะลามอัลลอฮ์ไม่เหมือนกะลามมนุษย์	-.018	.723

	r	Sig
57. ตัวอย่างคุณลักษณะของอัลลอฮ์ตามที่ศนะอะฮาอิเราะฮ์กับเริ่มศานาคือรู้จักอัลลอฮ์	.000	.997
58. ตัวอย่างคุณลักษณะของอัลลอฮ์ตามที่ศนะอะฮาอิเราะฮ์กับเคฮัดแบ่งเป็น 3 ประเภท	-.022	.665
59. ตัวอย่างคุณลักษณะของอัลลอฮ์ตามที่ศนะอะฮาอิเราะฮ์ กับคุณลักษณะของอัลลอฮ์ที่จำเป็นคือรู้	.105	.037
60. ตัวอย่างคุณลักษณะของอัลลอฮ์ตามที่ศนะอะฮาอิเราะฮ์ กับหลักฐานการมีอยู่ของอัลลอฮ์คือจักรวาล	-.119	.018
61. ตัวอย่างคุณลักษณะของอัลลอฮ์ตามที่ศนะอะฮาอิเราะฮ์ กับวิธีรู้จักอัลลอฮ์คืออันนะซีอ	-.236	.000
62. ตัวอย่างคุณลักษณะของอัลลอฮ์ตามที่ศนะอะฮาอิเราะฮ์ กับ การประทับบนบัลลังก์คือการปกครองของอัลลอฮ์	-.013	.793
63. ตัวอย่างคุณลักษณะของอัลลอฮ์ตามที่ศนะอะฮาอิเราะฮ์ กับ มือหมายถึงอำนาจของอัลลอฮ์B	.038	.452
64. ตัวอย่างคุณลักษณะของอัลลอฮ์ตามที่ศนะอะฮาอิเราะฮ์ กับ หน้าหมายถึงชาคของอัลลอฮ์	.003	.959
65. ตัวอย่างคุณลักษณะของอัลลอฮ์ตามที่ศนะอะฮาอิเราะฮ์กับ ลงหมายถึงลงความเมตตา	.050	.324
66. ตัวอย่างคุณลักษณะของอัลลอฮ์ตามที่ศนะอะฮาอิเราะฮ์ กับกฎเกณฑ์อะกัลคือวาญิบ มุสตะฮิล ฮารูส	-.168	.001
67. ตัวอย่างคุณลักษณะของอัลลอฮ์ตามที่ศนะอะฮาอิเราะฮ์ กับอธิบาย โองการศิฟาตต้องอาศัยอักษะอ์ลียุก่อน	.135	.008
68. ตัวอย่างคุณลักษณะของอัลลอฮ์ตามที่ศนะอะฮาอิเราะฮ์กับ โองการศิฟาตต้องดีความสอดคล้องกับสติปัญญา	.040	.435
69. ตัวอย่างคุณลักษณะของอัลลอฮ์ตามที่ศนะอะฮาอิเราะฮ์กับ อัลลอฮ์ไม่มีทิศ	-.034	.502
70. ตัวอย่างคุณลักษณะของอัลลอฮ์ตามที่ศนะอะฮาอิเราะฮ์ กับ ะกลามอัลลอฮ์ไม่เหมือนะกลามมนุษย์	-.090	.073

	r	Sig
71. ละเอียดเราระบุแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ออก เป็น4ประเภท กับเริ่มศานาคือ รู้จักอัลลอฮ์	.007	.896
72. ละเอียดเราระบุแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ออก เป็น4ประเภท กับเตาฮีดแบ่งเป็น 3 ประเภท	-.014	.782
73. ละเอียดเราระบุแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ออก เป็น4ประเภท กับคุณลักษณะของอัลลอฮ์ที่จำเป็นต้องรู้	.109	.029
74. ละเอียดเราระบุแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ออก เป็น4ประเภท กับหลักฐานการมีอยู่ของอัลลอฮ์คือจักรวาล	-.070	.167
75. ละเอียดเราระบุแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ออก เป็น4ประเภท กับวิธีรู้จักอัลลอฮ์คืออันนะซีอ์ร	-.240	.000
76. ละเอียดเราระบุแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ออกเป็น 4ประเภท กับการประทับบนบัลลังก์คือการปกครองของอัลลอฮ์	-.007	.894
77. ละเอียดเราระบุแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ออก เป็น4ประเภท กับมือหมายถึงอำนาจของอัลลอฮ์	.039	.443
78. ละเอียดเราระบุแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ออก เป็น4ประเภท กับ หน้าหมายถึงชาติของอัลลอฮ์	-.015	.773
79. ละเอียดเราระบุแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ออก เป็น4ประเภท กับลงหมายถึงลงความเมตตา	.073	.150
80. ละเอียดเราระบุแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ออก เป็น4ประเภท กับ กฎเกณฑ์อะกัลคือวาญิบ มุสตะหัล ฮารุส	-.108	.032
81. ละเอียดเราระบุแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ออก เป็น4ประเภท กับอธิบายโครงการศิฟาตต้องอาศัยอัครลีย์ก่อน	.232	.000
82. ละเอียดเราระบุแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ออก เป็น4ประเภท กับ โครงการศิฟาตต้องตีความสอดคล้องกับสติปัญญา	.129	.012
83. ละเอียดเราระบุแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ออก เป็น4ประเภท กับอัลลอฮ์ไม่มีทิศ	.015	.771
84. ละเอียดเราระบุแบ่งคุณลักษณะของอัลลอฮ์ออก เป็น4ประเภท กับ กะลามอัลลอฮ์ไม่เหมือนกะลามมนุษย์	-.087	.085

	r	Sig
85. นัฟซียะฮ์มีหนึ่งคือ กับเริ่มศานาคือเริ่มรู้จักอัลลอฮ์	.013	.798
86. นัฟซียะฮ์มีหนึ่งคือ กับ เตาฮีดแบ่งเป็น 3 ประเภท	-.018	.720
87. นัฟซียะฮ์มีหนึ่งคือ กับคุณลักษณะของอัลลอฮ์ ที่จำเป็นต้องรู้	.082	.102
88. นัฟซียะฮ์มีหนึ่งคือ กับหลักฐานการมีอยู่ของ อัลลอฮ์คือจักรวาล	-.066	.187
89. นัฟซียะฮ์มีหนึ่งคือ กับวิธีรู้จักอัลลอฮ์คืออันนะศือร	-.188	.000
90. นัฟซียะฮ์มีหนึ่งคือ กับการประทับบนางลิ้งค์ คือการปกครองของอัลลอฮ์	.045	.373
91. นัฟซียะฮ์มีหนึ่งคือ กับมือหมายถึงอำนาจของอัลลอฮ์	.152	.002
92. นัฟซียะฮ์มีหนึ่งคือ กับหน้าหมายถึงชาติของอัลลอฮ์	.005	.919
93. นัฟซียะฮ์มีหนึ่งคือ กับ ลงหมายถึงลงความเมตตา	.034	.506
94. นัฟซียะฮ์มีหนึ่งคือ กับ กฎเกณฑ์อะกัลคือ วาญิบ มุสตะฮิล ฮารุส	-.091	.070
95. นัฟซียะฮ์มีหนึ่งคือ กับ อธิบายโองการศิฟาต ต้องอาศัยอัครลัยก่อน	.279	.000
96. นัฟซียะฮ์มีหนึ่งคือ กับ โองการศิฟาตต้อง ตีความสอดคล้องกับสติปัญญา	.138	.007
97. นัฟซียะฮ์มีหนึ่งคือ กับอัลลอฮ์ไม่มีทิศ	.070	.168
98. นัฟซียะฮ์มีหนึ่งคือ กับกะลามอัลลอฮ์ ไม่เหมือนกะลามมนุษย์	.004	.944
99. ศิพะฮ์สลับียะฮ์เช่น กับ เริ่มศานาคือเริ่มรู้จักอัลลอฮ์	.011	.824
100. ศิพะฮ์สลับียะฮ์เช่น กับเตาฮีดแบ่งเป็น 3 ประเภท	-.114	.024
101. ศิพะฮ์สลับียะฮ์เช่น กับคุณลักษณะ ของอัลลอฮ์ที่จำเป็นต้องรู้	-.001	.982
102. ศิพะฮ์สลับียะฮ์เช่น กับหลักฐานการ มีอยู่ของอัลลอฮ์คือจักรวา	-.063	.215

	r	Sig
103. ศิพะธัถลปียะธัเช่น กัษ วรึฐู้จกัถลลอสค็อธันนะค็อร	-0.262	.000
104. ศิพะธัถลปียะธัเช่น กัษ การประทัษบนน บังลัถกัค็อการปกครองของธลลอส	-0.095	.059
105. ศิพะธัถลปียะธัเช่น กัษ ม็อหมายถึถอานาจของธลลอส	.025	.625
106. ศิพะธัถลปียะธัเช่น กัษ หน้าหมายถึษาดของธลลอส	.024	.639
107. ศิพะธัถลปียะธัเช่น กัษ ลงหมายถึถลความเมตดา	-0.021	.673
108. ศิพะธัถลปียะธัเช่น กัษ กฎเกณษ์อะกัถล ค็อวาญึษ มุสตะหึล ฮารุส	-0.180	.000
109. ศิพะธัถลปียะธัเช่น กัษ อธึษายโองการศึฟาด ค็อธอษัธัษัถลลึกัษก่อน	.151	.003
110. ศิพะธัถลปียะธัเช่น กัษ โองการศึฟาดค็อธอง ค็อความสอคค็อถึษศคึป็อญญา	.059	.247
111. ศิพะธัถลปียะธัเช่น กัษ ธลลอสไมมีทึษ	.005	.915
112. ศิพะธัถลปียะธัเช่น กัษ กะลามาธลลอส ไมเหมือนกะลามาณุษยั	-0.096	.057
113. ศิพะธัษมะอานึเช่น กัษ เร่มศานาค็อฐู้จกัถลลอส	.010	.839
114. ศิพะธัษมะอานึเช่น กัษ เตาสึดแบ่งเป่น 3 ประเกท	-0.022	.660
115. ศิพะธัษมะอานึเช่น กัษ คุณถึษณะของธลลอส ทึจ่าเป่นค็อธองฐู้	.085	.091
116. ศิพะธัษมะอานึเช่น กัษ หลัถฐานการม็ออยู่ ของธลลอสค็อจกักรวาล	-0.038	.452
117. ศิพะธัษมะอานึเช่น กัษ วรึฐู้จกัถลลอสค็อธันนะค็อร	-0.225	.000
118. ศิพะธัษมะอานึเช่น กัษ การประทัษบนนบังลัถกัค็อ การปกครองของธลลอส	-0.020	.692
119. ศิพะธัษมะอานึเช่น กัษ ม็อหมายถึถอานาจของธลลอส	.107	.033
120. ศิพะธัษมะอานึเช่น กัษ หน้าหมายถึษาดของธลลอส	.012	.815
121. ศิพะธัษมะอานึเช่น กัษ ลงหมายถึถลความเมตดา	.052	.303
122. ศิพะธัษมะอานึเช่น กัษ กฎเกณษ์อะกัถลค็อวาญึษ มุสตะหึล ฮารุส	-0.102	.043

	r	Sig
103. ศิพะธัถัลบียะธัเช่น กับ วิธีรู้จักอัลลอลฮุคืออันนะศ็อร	-.262	.000
104. ศิพะธัถัลบียะธัเช่น กับ การประทับบน บั้งลั้งก็คือการปกครองของอัลลอลฮุ	-.095	.059
105. ศิพะธัถัลบียะธัเช่น กับ มือหมายถึงอำนาจของอัลลอลฮุ	.025	.625
106. ศิพะธัถัลบียะธัเช่น กับ หน้าหมายถึงชาติของอัลลอลฮุ	.024	.639
107. ศิพะธัถัลบียะธัเช่น กับ ลงหมายถึงลงความเมตตา	-.021	.673
108. ศิพะธัถัลบียะธัเช่น กับ กฎเกณฑ์อะกัลล		
คือวาญิบ มุสตะหัลล ฮารุส	-.180	.000
109. ศิพะธัถัลบียะธัเช่น กับอธิบายโองการศิฟาต ต้องอาศัยอักษัรก่อน	.151	.003
110. ศิพะธัถัลบียะธัเช่น กับโองการศิฟาตต้อง ตีความสอดคล้องกับสติปัญญา	.059	.247
111. ศิพะธัถัลบียะธัเช่น กับ อัลลอลฮุไม่มีทิส	.005	.915
112. ศิพะธัถัลบียะธัเช่น กับกะลามอัลลอลฮุ ไม่เหมือนกะลามมนุษย์	-.096	.057
113. ศิพะธัหมะอานีเช่น กับ เริ่มศานาคือรู้จักอัลลอลฮุ	.010	.839
114. ศิพะธัหมะอานีเช่น กับ เตาฮัดแบ่งเป็น 3 ประเภท	-.022	.660
115. ศิพะธัหมะอานีเช่น กับคุณลักษณะของอัลลอลฮุ ที่จำเป็นต้องรู้	.085	.091
116. ศิพะธัหมะอานีเช่น กับ หลักฐานการมีอยู่ ของอัลลอลฮุคือจักรวาล	-.038	.452
117. ศิพะธัหมะอานีเช่น กับ วิธีรู้จักอัลลอลฮุคืออันนะศ็อร	-.225	.000
118. ศิพะธัหมะอานีเช่น กับการประทับบนบั้งลั้งก็คือ การปกครองของอัลลอลฮุ	-.020	.692
119. ศิพะธัหมะอานีเช่น กับ มือหมายถึงอำนาจของอัลลอลฮุ	.107	.033
120. ศิพะธัหมะอานีเช่น กับ หน้าหมายถึงชาติของอัลลอลฮุ	.012	.815
121. ศิพะธัหมะอานีเช่น กับ ลงหมายถึงลงความเมตตา	.052	.303
122. ศิพะธัหมะอานีเช่น กับ กฎเกณฑ์อะกัลลคือวาญิบ มุสตะหัลล ฮารุส	-.102	.043

	r	Sig
123. ศิพะฮัมมะอานีเช่น กับ อธิบายโครงการ กีฬาต้องอาศัยอักษีก่อน	.284	.000
124. ศิพะฮัมมะอานีเช่น กับ โครงการกีฬา ต้องตีความสอดคล้องกับสติปัญญา	.177	.000
125. ศิพะฮัมมะอานี กับ อัลลอฮ์ไม่มีทิศ	.078	.125
126. ศิพะฮัมมะอานีกับ กะลามอัลลอฮ์ ไม่เหมือนกะลามมนุษย์	-.017	.736
127. ศิพะมะนาวียะ กับ เริ่มศานาคือเริ่มรู้จักอัลลอฮ์	.017	.736
128. ศิพะมะนาวียะ กับ เคาฮ์คแบ่งเป็น 3 ประเภท	-.098	.052
129. ศิพะมะนาวียะกับ คุณลักษณะของอัลลอฮ์ที่จำเป็นต้องรู้.002		.973
130. ศิพะมะนาวียะ กับ หลักฐานการมีอยู่ของอัลลอฮ์คือจักรวาล	-.028	.581
131. ศิพะมะนาวียะ กับ วิธีรู้จักอัลลอฮ์คืออันนะศือร	-.254	.000
132. ศิพะมะนาวียะ กับ การประทับบนบัลลังก์ คือการปกครองของอัลลอฮ์	-.041	.422
133. ศิพะมะนาวียะ กับ เมื่อหมายถึงอำนาจของอัลลอฮ์	.062	.216
134. ศิพะมะนาวียะ กับ หน้าหมายถึงชาดของอัลลอฮ์	.059	.239
135. ศิพะมะนาวียะ กับ ลงหมายถึงลงความเมตตา	.030	.552
136. ศิพะมะนาวียะ กับ กฎเกณฑ์อะกัลคือวาญิบ มุสตะหัล ฮารูส	-.130	.010
137. ศิพะมะนาวียะ กับ อธิบายโครงการกีฬาต้องอาศัย อักษีก่อน	.249	.000
138. ศิพะฮัมมะอานี กับ โครงการกีฬาต้อง ตีความสอดคล้องกับสติปัญญา	.177	.000
139. ศิพะมะนาวียะ กับ อัลลอฮ์ไม่มีทิศ	.042	.402
140. ศิพะมะนาวียะ กับ กะลามอัลลอฮ์ไม่เหมือนกะลามมนุษย์	-.053	.294
141. อะซาอีเราะฮ์แบ่งเคาฮ์คออกเป็นสามประเภท กับ เริ่มศานาคือรู้จักอัลลอฮ์	.092	.067

	r	Sig
142. อะชาอีเราะฮฺแบ่งเตาฮีดออกเป็นสามประเภท กับ เตาฮีดแบ่งออกเป็น 3 ประเภท	.056	.268
143. อะชาอีเราะฮฺแบ่งเตาฮีดออกเป็นสามประเภท กับ คุณลักษณะของอัลลอฮฺที่จำเป็นต้องรู้	.252	.000
144. อะชาอีเราะฮฺแบ่งเตาฮีดออกเป็นสามประเภท กับ หลักฐานการมีอยู่ของอัลลอฮฺคือจักรวาล	.000	.996
145. อะชาอีเราะฮฺแบ่งเตาฮีดออกเป็นสามประเภท กับ วิธีรู้จักอัลลอฮฺคืออันนะซีร์	-.090	.076
146. อะชาอีเราะฮฺแบ่งเตาฮีดออกเป็นสามประเภท กับ การประทับบนบัลลังก์คือการปกครองของอัลลอฮฺ	.038	.447
147. อะชาอีเราะฮฺแบ่งเตาฮีดออกเป็นสามประเภท กับ มือหมายถึงอำนาจของอัลลอฮฺ	.179	.000
148. อะชาอีเราะฮฺแบ่งเตาฮีดออกเป็นสามประเภท กับ หน้าหมายถึงชาตของอัลลอฮฺ	.014	.775
149. อะชาอีเราะฮฺแบ่งเตาฮีดออกเป็นสามประเภท กับ ลงหมายถึงลงความเมตตา	.143	.005
150. อะชาอีเราะฮฺแบ่งเตาฮีดออกเป็นสามประเภท กับ กฎเกณฑ์อะกัลคือวาญิบ มุสตะหีบ ฮารูส	-.033	.515
151. อะชาอีเราะฮฺแบ่งเตาฮีดออกเป็นสามประเภท กับ อธิบายโองการศิฟาตต้องอาศัยอักษีย์ก่อน	.129	.011
152. อะชาอีเราะฮฺแบ่งเตาฮีดออกเป็นสามประเภท กับ โองการศิฟาตต้องตีความสอดคล้องกับสติปัญญา	.134	.008
153. อะชาอีเราะฮฺแบ่งเตาฮีดออกเป็นสามประเภท กับ อัลลอฮฺไม่มีทิศ	.127	.012
154. อะชาอีเราะฮฺแบ่งเตาฮีดออกเป็นสามประเภท กับ กะลามอัลลอฮฺไม่เหมือนกะลามมนุษย์	.016	.747
155. การตีความอัลกุรอานและหะดีษ กับ เริ่มศานาคือเริ่มรู้จักอัลลอฮฺ	-.024	.633

	r	Sig
156. การตีความอัลกุรอานและหะดีษ กับ เตาฮีดแบ่งเป็น 3 ประเภท	-.043	.398
157. การตีความอัลกุรอานและหะดีษ กับ คุณลักษณะของอัลลอฮ์ที่จำเป็นต้องรู้	.095	.061
158. การตีความอัลกุรอานและหะดีษ กับ หลักฐานการมีอยู่ของอัลลอฮ์คือจักรวาล	-.114	.025
159. การตีความอัลกุรอานและหะดีษ กับ วิธีรู้จักอัลลอฮ์คืออันนะศือร	-.262	.000
160. การตีความอัลกุรอานและหะดีษ กับ การประหับบนบังลังก์คือการปกครองของอัลลอฮ์	-.103	.042
161. การตีความอัลกุรอานและหะดีษ กับ มีอหมายถึงอำนาจของอัลลอฮ์	.059	.248
162. การตีความอัลกุรอานและหะดีษ กับ หน้าหมายถึงชาติของอัลลอฮ์	-.074	.145
163. การตีความอัลกุรอานและหะดีษ กับ ลงหมายถึงลงความเมตตา	-.013	.807
164. การตีความอัลกุรอานและหะดีษ กับ กฎเกณฑ์อะกัลคือวาญิบ มุสตะหีล ฮารุส	-.057	.259
165. การตีความอัลกุรอานและหะดีษ กับ อธิบายโองการศิฟาตต้องอาศัยอักษิรก่อน	.327	.000
166. การตีความอัลกุรอานและหะดีษ กับ โองการศิฟาตต้องตีความสอดคล้องกับสติปัญญา	.133	.010
167. การตีความอัลกุรอานและหะดีษ กับ อัลลอฮ์ไม่มีทิศ	.081	.110
168. การตีความอัลกุรอานและหะดีษ กับ กะลามอัลลอฮ์ไม่เหมือนกะลามมนุษย์	-.041	.419
169. อะชาอีเราะฮ์แบ่งหุกุมอะกัลเป็นสาม กับ เริ่มศานาคือเริ่มรู้จักอัลลอฮ์	.037	.464

	r	Sig
170. ละเอียดเราระบุแบ่งหุ้มนอะกั้ลเป็นสาม กั้บ เตาฮั้ดแบ่งเป็น 3 ประเภท	-.093	.065
171. ละเอียดเราระบุแบ่งหุ้มนอะกั้ลเป็นสาม กั้บ คุณลักษณะของฮั้ดลอสที่จ้่าเป็นคั้องรู้	.095	.058
172. ละเอียดเราระบุแบ่งหุ้มนอะกั้ลเป็นสาม กั้บ หลักฐานการมืออยู่ของฮั้ดลอสคั้องจั้กรวาล	-.009	.856
173. ละเอียดเราระบุแบ่งหุ้มนอะกั้ลเป็นสาม กั้บ วิธีรู้จั้กฮั้ดลอสคั้องอันนะคั้อร์	-.018	.716
174. ละเอียดเราระบุแบ่งหุ้มนอะกั้ลเป็นสาม กั้บ การประทั้บบนบั้งลั้กคั้องการปกรองของฮั้ดลอส	-.059	.242
175. ละเอียดเราระบุแบ่งหุ้มนอะกั้ลเป็นสาม กั้บ มือหมายถึงอำนาจของฮั้ดลอส	-.027	.589
176. ละเอียดเราระบุแบ่งหุ้มนอะกั้ลเป็นสาม กั้บ หน้าหมายถึงชาตของฮั้ดลอส	-.062	.219
177. ละเอียดเราระบุแบ่งหุ้มนอะกั้ลเป็นสาม กั้บ ลงหมายถึงลงความเมตดา	.036	.473
178. ละเอียดเราระบุแบ่งหุ้มนอะกั้ลเป็นสาม กั้บ กฎเกณฑ์อะกั้ลคั้องวาณืบ มุสตะหึล ฮารุส	-.252	.000
179. ละเอียดเราระบุแบ่งหุ้มนอะกั้ลเป็นสาม กั้บ อธิบายโองการศึฟาดคั้องอาศัยอั้กถึยคั้อง	.193	.000
180. ละเอียดเราระบุแบ่งหุ้มนอะกั้ลเป็นสาม กั้บ โองการศึฟาดคั้องคั้องคั้องคั้องกับสติปัญญา	.099	.053
181. ละเอียดเราระบุแบ่งหุ้มนอะกั้ลเป็นสาม กั้บ ฮั้ดลอสไม่มีทึศ	-.007	.894
182. ละเอียดเราระบุแบ่งหุ้มนอะกั้ลเป็นสาม กั้บ กะลามคั้ดลอสไม่เหมือนกะลามมนุษย์	-.124	.013
183. ละเอียดเราระบุมีหลักการว่าเริ่มศาสนาคั้องรู้จั้กใคร กั้บ เริ่มศาสนาคั้องรู้จั้กฮั้ดลอส	-.090	.072